דָּבָר, דְּאָז אֵין לִבָּן רוֹאֶה עֶרְוָה שֶׁלָּהֶן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאִישׁ (בית יוסף (ד"ה כתב בארחות חיים) בשם ארחות חיים ועיין לקמן סימן ר"ו סעיף ג'): **ה** [ח]שְׁאָר אֵבָרָיו (יח) רוֹאִים אֶת הָעֶרְוָה, מֻתָּר. אֲבָל אִם (יט) [ט]אֵיזֶה מֵאֵבָרָיו נוֹגֵעַ בֵּין בְּעֶרְוָתוֹ בֵּין בְּעֶרְוַת חֲבֵרוֹ, אָסוּר לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע אוֹ [י]לְהִתְפַּלֵּל. וְיַרְכוֹתָיו שֶׁהָעֶרְוָה שׁוֹכֶבֶת עֲלֵיהֶן, צָרִיךְ לְהַפְסִיקָן (י) בְּבֶגֶד אוֹ לְהַרְחִיקָן בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא יִגַּע (כ) [כ]הַגִּיד בָּהֶם: **ו** [ל]הָיְתָה טַלִּיתוֹ חֲגוּרָה עַל מָתְנָיו לְכַסּוֹתוֹ (כא) מִמָּתְנָיו וּלְמַטָּה, (כב) אַף עַל פִּי שֶׁמִּמָּתְנָיו וּלְמַעְלָה הוּא עָרוֹם, (כג) מֻתָּר לִקְרוֹת (יא) קְרִיאַת שְׁמַע, אֲבָל לְהִתְפַּלֵּל אָסוּר עַד שֶׁיְּכַסֶּה (כד) לִבּוֹ:

ח שָׁם בַּגְּמָרָא כ"ה. ט לְפֵרוּשׁ הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה (טז: ד"ה והלכתא) וְהָרֹא"שׁ (פ"ג סי' נ) וְאָרְחוֹת חַיִּים (סי' לז) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד. י רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ג ח"ד). כ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ושאר איבריו). ל שָׁם בַּגְּמָרָא כ"ד (ע"ב) וְכ"ה (ע"א).

עה לְהִזָּהֵר מִגִּלּוּי וְשֵׂעָר וְקוֹל אִשָּׁה בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, וְכֵן שֶׁלֹּא לִקְרוֹתָהּ כְּנֶגֶד הָעֶרְוָה. וּבוֹ ו' סְעִיפִים:

א * [א]טֶפַח מְגֻלֶּה (א) בְּאִשָּׁה (א) * בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּהּ (ב) לְכַסּוֹתוֹ, אֲפִלּוּ הִיא (ג) אִשְׁתּוֹ, (ד) אָסוּר לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ב) כְּנֶגְדָּהּ. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא בְּאִשְׁתּוֹ, (ה) אֲבָל (ו) בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת אֲפִלּוּ (ז) פָּחוֹת (ג) מִטֶּפַח הָוֵי עֶרְוָה

א בְּרָכוֹת כ"ד (ע"א).

בְּאֵר הֵיטֵב

וּמִכָּל מָקוֹם אִם הֵן עוֹמְדוֹת עֲרֻמּוֹת יֵשׁ בָּהֶן אִסּוּר אַחֵר, דְּהַיְנוּ אִסּוּר גִּלּוּי עֶרְוָה, לֹא מִצַּד הַלֵּב, אֶלָּא מִצַּד שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג טו) 'לֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר', מִשּׁוּם הָכִי אִם הֵן עוֹמְדוֹת עֲרֻמּוֹת צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא יוֹשֶׁבֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רמ"א עַל זֶה. אֶלָּא שֶׁמָּה שֶׁכָּתַב הָרְמָ"א דְּאָז אֵין לִבָּן רוֹאֶה עֶרְוָה שֶׁלָּהֶן, הוּא לָאו דַּוְקָא לִבָּן, דְּלִבָּן בְּלָאו הָכִי אֵינוֹ רוֹאֶה עֶרְוָתָן, אֶלָּא עַל שֶׁלֹּא תְּהֵא בְּגִלּוּי עֶרְוָה לִגְמָרֵי קָאָמַר, וְטָעוּת סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר וְאָז 'אֵינוֹ נִרְאֶה' עֶרְוָה שֶׁלָּהֶן. ט"ז (סק"ד), מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), עוֹלַת תָּמִיד (סק"ט). וְהַבַּ"ח (ס"ב) חוֹלֵק, וּסְבִירָא לֵיהּ דְּגַם בְּאִשָּׁה בְּעִנְיַן הַפְסָקָה בֵּין לֵב לָעֶרְוָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לָהּ מַלְבּוּשׁ. וְט"ז חוֹלֵק עָלָיו וּפָסַק לְהַתִּיר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן ר' (ס"א). [וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק"ו) שֶׁמְּקַיֵּם הַגִּרְסָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְאָז אֵין לִבָּן רוֹאֶה כו' דִּבְנָשִׁים נַמִּי שַׁיָּךְ לִבָּן רוֹאֶה עֶרְוָתָן, אֶלָּא דְּכֵיוָן שֶׁעֶרְוָתָן לְמַטָּה חָשׁוּב לְבִישַׁת חָלוּק כְּהַפְסָקָה. וְהֶעֱלָה בְּסִפְרוֹ לְיוֹרֶה דֵעָה (סק"א) טַעַם לְמִנְהַג הַנָּשִׁים דִּמְבָרְכִין עַל הַטְּבִילָה בַּמַּיִם מִשּׁוּם דְּעַל הָרֹב לִבָּן חוּץ לַמַּיִם, אָכֵן אִם הַלֵּב בַּמַּיִם, צְרִיכָה לְכַסּוֹת אוֹ לְחַבֵּק בִּזְרוֹעוֹתֶיהָ, עַיֵּן שָׁם]: **ה** (י) **בְּבֶגֶד.** וְכָתַב הַבֵּית יוֹסֵף (ד"ה ושאר אבריו), וּמַשְׁמַע לִי דְּלָא מִקְּרֵי עֶרְוָה לְעִנְיָן זֶה אֶלָּא הַגִּיד עַצְמוֹ, דְּאִי נָגַע בְּיָדָיו אָתֵי לִידֵי הִרְהוּר, אֲבָל בִּנְגִיעַת הַכִּיס לֵית לָן בָּהּ, דַּאֲפִלּוּ אִי הָוֵי נוֹגֵעַ בְּיָדָיו לֹא אָתֵי לִידֵי הִרְהוּר. עַד כָּאן. וּמַהֲרַ"ם טִיטוּלִי חוֹלֵק וּסְבִירָא לֵיהּ דְּכִיס נַמִּי מִקְּרֵי עֶרְוָה לְעִנְיָן זֶה וְתַרְוַיְהוּ אֲסִירֵי. עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב"י) וּבְגִנַּת וְרָדִים בְּגַן הַמֶּלֶךְ סִימָן (קנ"א) [קכ"א]: **ו** (יא) **קְרִיאַת שְׁמַע.** לְפִי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְפִלָּה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וְלִרְאוֹת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ עוֹמֵד בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ:

א (א) **בְּאִשָּׁה.** אִם לוֹבֶשֶׁת דַּק וּמִתַּחְזֵי בָּשָׂר מִתּוֹכָהּ אָסוּר. הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (הל' ברכות פ"ג). מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן): (ב) **כְּנֶגְדָּהּ.** הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (יז. ד"ה ערוה) מֵקֵל דְּאֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּהּ, אֲבָל בִּרְאִיָּה בְּעָלְמָא מֻתָּר. עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד"ה טפח). וְלֹא נְהִירָא, אֶלָּא בְּכָל עִנְיָן אָסוּר. בַּ"ח (ס"א). וְכֵן הוּא מַשְׁמָעוּת הַפּוֹסְקִים, עַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (סק"א): (ג) **מִטֶּפַח.** בַּ"ח (שם) חוֹלֵק וּסְבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת נַמִּי אֵין אִסּוּר אֶלָּא דַּוְקָא בְּטֶפַח, אֲבָל פָּחוֹת מִטֶּפַח שָׁרֵי, עַיֵּן שָׁם. לִכְאוֹרָה לִדְבָרָיו צְרִיכִים עִיּוּן מַה שֶּׁכָּתַב

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ מַה שֶּׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ דִּלְמָא מִשְׁתְּלֵי כִּדְאָמְרִינַן (שבת קכ:) גַּבֵּי שֵׁם כָּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ. וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ז) כָּתַב לְיַשֵּׁב רְאָיָתוֹ וְכָתַב חִלּוּק נָכוֹן, דְּהָתָם כֵּיוָן דְּבָעֵי לְמֶעְבַּד עֻבְדָּא בְּנַפְשֵׁהּ לִפְשֹׁט וְלִטְבֹּל וְעָיֵל וְשָׁב אִידֵי דְּטָרִיד בַּעֲבִידְתֵּהּ חָיְשִׁינַן דְּמִשְׁתְּלֵי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה רוֹצֶה לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּמֵחֲמַת זֶה חוֹבֵק יָדָיו לְכַסּוֹת אוֹ לְהַפְסִיק וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אַחֵר כִּי אִם הַקְּרִיאַת שְׁמַע אוֹ הַבְּרָכָה שֶׁבִּשְׁבִילָהּ הוּא עוֹשֶׂה כֵּן, אֵין חֲשָׁשׁ שֶׁיִּשְׁכַּח בֵּין בִּבְרָכָה דַּהֲוֵי זְמַן מוּעָט וּבֵין בִּקְרִיאַת שְׁמַע, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּדַעְתּוֹ דְּאַף אִם הָעֲגָבוֹת נִרְאִין אֵין לְהַקְפִּיד, [א]דַּעֲגָבוֹת אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם עֶרְוָה, וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת מִבֵּאוּר הַגְּרָ"א, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה) פָּסַק דַּעֲגָבוֹת יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם עֶרְוָה: **ה** (יח) **רוֹאִים אֶת וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְלֹא בְּעִנְיָן שֶׁיְּהֵא מְכַסֶּה לְהָעֶרְוָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה דָבָר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאוּהָ הָאֵיבָרִים: (יט) **אֵיזֶה מֵאֵיבָרָיו.** (כ) דִּגְזְרִינַן נְגִיעַת שְׁאָר אֵיבָרָיו מִשּׁוּם נְגִיעַת יָדָיו וּנְגִיעַת יָדָיו שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי הִרְהוּר: (כ) **הַגִּיד בָּהֶם.** אֲבָל (כא) [ב]בִּנְגִיעָה דְּכִיס אֵין לְהַקְפִּיד, דְּאֵין לָחוּשׁ בּוֹ מִשּׁוּם הִרְהוּר, וְהַמְדַקְדְּקִין (כב) מְדַקְדְּקִין גַּם בָּזֶה כִּי יֵשׁ חוֹלְקִין. וּבְדִיעֲבַד יָצָא אֲפִלּוּ אִם נָגַע הַגִּיד בְּהַיְּרֵכַיִם [פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ט) לְדַעַת הַפְּרִי חָדָשׁ הַמּוּבָא לְעֵיל בְּסִימָן ע"ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ד']: **ו** (כא) **מִמָּתְנָיו וּלְמַטָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ רַק עַד לְמַטָּה מֵעֶרְוָתוֹ, דְּבָזֶה דַּי מִדִּינָא לִקְרִיאַת שְׁמַע, אֲבָל לִתְפִלָּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מְכֻסֶּה כָּל גּוּפוֹ: (כב) **אַף עַל פִּי וְכוּ'.** (כג) בִּמְקוֹם הַדְּחָק, דְּאִי לָאו הָכִי אֵין נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה לַעֲשׂוֹת כֵּן אֲפִלּוּ בְּאֵיזֶה בְּרָכָה, וְכָל שֶׁכֵּן בִּקְרִיאַת שְׁמַע: (כג) **מֻתָּר לִקְרוֹת.** כֵּיוָן שֶׁעֶרְוָתוֹ מְכֻסָּה וְגַם הַטַּלִּית מַפְסֶקֶת בֵּין לִבּוֹ לָעֶרְוָה: (כד) **לִבּוֹ.** הוּא הַדִּין (כד) כָּל גּוּפוֹ, וְנָקַט לִבּוֹ אַיְּדֵי דְּרֵישָׁא, דְּבִקְרִיאַת שְׁמַע אֵין צָרִיךְ לְכַסּוֹת לִבּוֹ. וְטַעַם דִּתְפִלָּה חֲמוּרָה, לְפִי שֶׁבִּתְפִלָּה צָרִיךְ לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲמֹד בְּאֵימָה, אֲבָל בִּקְרִיאַת שְׁמַע אֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

א (א) **בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּהּ.** (א) מִפְּנֵי שֶׁזֶּה מֵבִיא לָאָדָם לִידֵי הִרְהוּר כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ, בִּכְלַל עֶרְוָה הִיא, וְאָסוּר לִקְרוֹת אוֹ לְהַזְכִּיר שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד זֶה כְּמוֹ נֶגֶד עֶרְוָה מַמָּשׁ. (ב) וּלְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ לְקַמָּן סָעִיף ו' (ס"ק כט) בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים דְּנֶגֶד עֶרְוָה מַמָּשׁ אָסוּר אֲפִלּוּ בְּעוֹצֵם עֵינָיו עַד שֶׁיַּחֲזִיר פָּנָיו, הוּא הַדִּין בָּזֶה. [ג]וְיֵשׁ מַתִּירִין בָּזֶה אִם הוּא נִזְהָר מִלִּרְאוֹת כְּלָל. וּכְשֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר, נִרְאֶה דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה: (ב) **לְכַסּוֹתוֹ.** אֲבָל פָּנֶיהָ וְיָדֶיהָ (ג) כְּפִי הַמִּנְהָג שֶׁדַּרְךְּ לִהְיוֹת מְגֻלֶּה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, (ד) וְכֵן בְּפַרְסוֹת רֶגֶל עַד הַשּׁוֹק [וְהוּא עַד הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קְנִיא בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז] בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לֵילֵךְ יָחֵף, מֻתָּר לִקְרוֹת כְּנֶגְדוֹ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁרָגִיל בָּהֶן אֵינוֹ בָּא לִידֵי הִרְהוּר, וּבְמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לְכַסּוֹת, שִׁעוּרָן טֶפַח כְּמוֹ שְׁאָר גּוּף הָאִשָּׁה, (ה) אֲבָל זְרוֹעוֹתֶיהָ וְשׁוֹקָהּ אֲפִלּוּ רְגִילִין לֵילֵךְ מְגֻלֶּה כְּדֶרֶךְ הַפְּרוּצוֹת, אָסוּר: (ג) **אִשְׁתּוֹ.** וְלָכֵן (ו) צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּשָׁעָה שֶׁמֵּינֶקֶת וּמְגַלָּה דַּדֶּיהָ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר אָז שׁוּם דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה: (ד) **אָסוּר לִקְרוֹת.** עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (מש"ז סק"א) שֶׁהֵבִיא דֵּעוֹת לְעִנְיַן דִּיעֲבַד בָּזֶה אִם צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת כְּמוֹ לְעִנְיַן עֶרְוָה גְּמוּרָה, וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין ממה שצריך להרחיק בק"ש סל"ז) מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דִּכְשֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לְהִסְתַּכֵּל (ז) אֵין לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת אַף בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת: (ה) **אֲבָל וְכוּ'.** עַיֵּן בְּנִשְׁמַת אָדָם (ח"א כלל ד סק"א) שֶׁכָּתַב דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא זֶה לֹא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּמְהַנֵּי בָּזֶה עֲצִימַת עֵינַיִם, וְכֵן בְּשֵׂעָר אִשָּׁה הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ב': (ו) **בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת.** (ח) בֵּין פְּנוּיָה בֵּין אֵשֶׁת אִישׁ: (ז) **פָּחוֹת מִטֶּפַח.** [ד]וְאִם הַשּׁוֹק מְגֻלֶּה, (ט) יֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ בְּאִשְׁתּוֹ וּפָחוֹת מִטֶּפַח אָסוּר לִקְרוֹת נֶגְדָּהּ, שֶׁהוּא מְקוֹם הִרְהוּר יוֹתֵר מִשְּׁאָר

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * **טֶפַח מְגֻלֶּה וְכוּ'.** עַיֵּן בְּסֵפֶר שֻׁלְחָן שְׁלֹמֹה (ס"א) שֶׁכָּתַב **דְּשִׁעוּר זֶה שַׁיָּךְ אֲפִלּוּ בִּקְטַנָּה מִבַּת שָׁלֹשׁ וְאֵילָךְ שֶׁהִיא רְאוּיָה לְבִיאָה, וְאִם הִיא בִּתּוֹ הוּא מֵאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְאֵילָךְ** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ע"ג (ס"ד) עַיֵּן שָׁם:

* **בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּהּ וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק"א) **שֶׁכָּתַבְנוּ דְּאָסוּר אֲפִלּוּ בַּעֲצִימַת עֵינַיִם, כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר חַיֵּי אָדָם** (ח"א כלל ד ס"ב) **וְכֵן מַשְׁמַע מִבֵּאוּר הַגְּרָ"א** בְּסָעִיף זֶה בַּהַגָּ"ה דִּמְדַמֵּה עִנְיָן זֶה לְהָא דְּבְסָעִיף ו' עַיֵּן שָׁם. **וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּיֵשׁ מַתִּירִין, הוּא מֵהַבַּ"ח** (ס"א) **וּפְרִי מְגָדִים** בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב אוֹת ב' עַיֵּן שָׁם. וְהַחַיֵּי אָדָם הוֹכִיחַ בְּנִשְׁמַת אָדָם שֶׁלּוֹ (שם סק"א) דְּגַם לְהָרַמְבַּ"ם (פ"ג הט"ז) יֵשׁ לְהָקֵל בַּעֲצִימַת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (כ) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ושאר איבריו): (כא) בֵּית יוֹסֵף (שם): (כב) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם סל"ו), וְעַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב (סק"י): **ו** (כג) תְּבוּאוֹת שׁוֹר (סי' א ס"ק עא) הוּבָא בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סי' צא סק"ב): (כד) בַּ"ח (סי' צא ס"ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ז): **א** (א) לְבוּשׁ וּפְרִי מְגָדִים (א"א ריש הסימן) (ב) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה במקום שדרכה) (ג) חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל ד ס"ב) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים: (ד) פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"א) וְחַיֵּי אָדָם (שם): (ה) כֵּן כָּתַב אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) בְּשֵׁם הָרוֹקֵחַ (סי' שכד) עַיֵּן שָׁם וְהַחַיֵּי אָדָם (שם), וְכֵן מוּכָח בִּכְתֻבּוֹת ע"ב עַמּוּד ב' דְּהוּא דַּת יְהוּדִית עַיֵּן שָׁם: (ו) חַיֵּי אָדָם (שם ס"ז): (ז) עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה טפח) בְּשֵׁם הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (יז. ד"ה ערוה) וְעַיֵּן בַּ"ח (ס"א): (ח) פְּרִי מְגָדִים (שם) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים: (ט) בַּ"ח (ס"ב) וְט"ז (סק"א):

לִיקוּטֵי דִבְרֵי הָרַב: א] וכן משמע בשו"ע הרב (סי' עה ס"ב). **ב]** בשו"ע הרב (ס"ו) סתם כדעה הראשונה שבנגיעת בשר בכיס אין לחוש. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"א) כתב: ויש מתירין אם אינו מסתכל בו אפילו רואה אותו בהעברה בעלמא, וכל שכן אם מעצים עיניו ואינו רואהו כלל שמותר ואי"צ להחזיר פניו, ויש לסמוך על דבריהם כשאי אפשר בענין אחר. וכתב עוד, שי"א שלא אמרו טפח אלא באשתו אבל כנגד אשה אחרת אפילו פחות מטפח מגולה אסור לקרוא אפילו בלי הסתכלות, ואין דבריהם עיקר, שאין לאסור בזה בלי הסתכלות. **ד]** וכתב בשו"ע הרב (ס"א) שנכון לחוש לדבריהם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עה

בְּאֵר הַגּוֹלָה קח:

ב שם בְּגִמְרָא. (הגהות מיימוני פרק ג׳ (מלות ס)). וְנִרְאֶה (ח) מִדִּבְרֵי הָרֹא״שׁ (פ״ג סי׳ נ) דְּטָפַח בְּאִשָּׁה עֶרְוָה אֶפִלּוּ לְאִשָּׁה
ג הָרֹא״שׁ (פ״ג סי׳ לו) (ז) אַחֶרֶת, רַק שֶׁבְּעַצְמָהּ יְכוֹלָה לִקְרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהִיא עֲרוּמָה כִּדְלַעֵיל סִימָן ע״ד (ס״ד): **ב** [ב]שֵׂעָר (ט) שֶׁל
וְהַבְּהוֹת מֵימוֹנִי (פ״ג אות ס). (ה) אִשָּׁה (י) שֶׁדַּרְכָּהּ לְכַסּוֹתוֹ אָסוּר לִקְרוֹת כְּנֶגְדּוֹ. הַגָּהּ: אֶפִלּוּ אִשְׁתּוֹ. [ג]אֲבָל (יא) בְּתוּלוֹת (יב) שֶׁדַּרְכָּן
לֵילֵךְ פְּרוּעוֹת (ו) [ו] הָרֹאשׁ, מֻתָּר. הַגָּהּ: וְהוּא הַדִּין הַשַּׂעָרוֹת שֶׁל נָשִׁים (יג) *שֶׁרְגִילִין (יד) לָצֵאת *מִחוּץ
(ז) לְצַמָּתָן (בית יוסף (ד״ה טפח) בשם הרשב״א (מ. ד״ה והא)), (מ) וְכָל שֶׁכֵּן (טו) שֵׂעָר נָכְרִית, אֶפִלּוּ דַּרְכָּהּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ו] הָרֹאשׁ. עַיִן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיִן לְקַמָּן סִימָן (ש״ב) [ש״ג] (סי״ד) וּבְאֵלֶּה רַבָּה וּבִרְכֵּי יוֹסֵף
שָׁם (אליה רבה ס״ק יט. ברכי יוסף סק״ב) עַל שְׁאֵלַת יַעֲבֵ״ץ חֵלֶק א׳ סִימָן ט׳ וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ב)
הַבִּיא דִּבְרֵי שְׁאֵלַת יַעֲבֵ״ץ חֵלֶק ב׳ סִימָן ד׳ וְסִימָן ח׳. וְעַיִן בֵּיד אֶפְרַיִם עַל דִּבְרֵי הַמְּגִן אַבְרָהָם
(סק״א). וְכֵן כָּתַב הַבַּ״ח (ס״ב). עַיִן דָּבָר שְׁמוּאֵל סִימָן רצ״ג: (ז) **אַחֶרֶת.** וְהָרַשְׁבָּ״א כָּתַב
(כד. ד״ה אמר) דַּוְקָא לַאֲנָשִׁים דְּאִיכָּא מְשׁוּם הִרְהוּר, אֲבָל לְנָשִׁים לֹא. וּמַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ דַּף כ״ו
שָׁם: **ב (ה) אִשָּׁה.** וְשֵׂעָר שֶׁל עֶרְוָה שֶׁל אִישׁ יוֹצֵא דֶּרֶךְ מֻתָּר. גְּמָרָא דַּף כ״ד (ע״א). מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ו) **הָרֹאשׁ.** עַיִן בְּאֵבֶן הָעֵזֶר סִימָן כ״א סָעִיף קָטָן ה׳ מַה שָּׁכָּתַבְתִּי
שָׁם, וְעַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ז) **לְצַמָּתָן.** הַחֲמִיר מֹאד שֶׁלֹּא יֵרָאֶה שׁוּם שֵׂעָר הָאִשָּׁה, וְכֵן רָאוּי לִנְהֹג. וְעַיִן בִּיאוֹמָא דַּף מ״ז עַמּוּד א׳ בְּעִנְיַן קְמִחִית: (מ) **וְכָל שֶׁכֵּן**
פְּאָה נָכְרִית. כָּךְ צָרִיךְ לוֹמַר. וְהוּא הַדִּין אִם חָתְכָה שֵׂעָר שֶׁל עַצְמָהּ וְחִבְּרָהּ אַחַר כָּךְ בְּרֹאשָׁהּ. עַיִן עֲטֶרֶת זְקֵנִים:

בַּאֵר הַיטֵב

הַשׁ״ס בִּבְרָכוֹת דַּף כ״ד (ע״א) אָמַר רַבִּי יִצְחָק טָפַח בְּאִשָּׁה עֶרְוָה לְמַאי וְכוּ׳ אֶלָּא בְּאִשְׁתּוֹ
וְלִקְרִיאַת שְׁמַע, עַיִן שָׁם, לָמָּה לֹא מְשַׁנֵּי בְּקִצּוּר דְּהָכָא לִקְרִיאַת שְׁמַע אֵירְי וּבְכָל הַנָּשִׁים,
וְלָמָּה נָקַט בְּאִשְׁתּוֹ וְלִקְרִיאַת שְׁמַע, אֶלָּא שְׁמַע מִנַּּהּ דְּחִלּוּק יֵשׁ, וְקַל לְהָבִין. אִם שׂוֹרָה
מַגֵּלָה אָסוּר אֲפִלּוּ בְּאִשְׁתּוֹ פְּחוֹת מִטֶּפַח, שֶׁהוּא מָקוֹם הִרְהוּר יוֹתֵר מִשְּׁאָר אֵיבָרִים. טַ״ז
(סק״א) וְכֵן כָּתַב הַבַּ״ח (ס״ב). עַיִן דָּבָר שְׁמוּאֵל סִימָן רצ״ג: (ז) **אַחֶרֶת.** וְהָרַשְׁבָּ״א כָּתַב
שָׁם: **ב (ה) אִשָּׁה.** וְשֵׂעָר שֶׁל עֶרְוָה דֶּרֶךְ מֻתָּר. גְּמָרָא דַּף כ״ד (ע״א). מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ו) **הָרֹאשׁ.** עַיִן בְּאֵבֶן הָעֵזֶר סִימָן כ״א סָעִיף קָטָן ה׳ מַה שָּׁכָּתַבְתִּי
שָׁם, וְעַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ז) **לְצַמָּתָן.** הַחֲמִיר מֹאד שֶׁלֹּא יֵרָאֶה שׁוּם שֵׂעָר הָאִשָּׁה, וְכֵן רָאוּי לִנְהֹג. וְעַיִן בִּיאוֹמָא דַּף מ״ז עַמּוּד א׳ בְּעִנְיַן קְמִחִית: (מ) **וְכָל שֶׁכֵּן**
פְּאָה נָכְרִית. כָּךְ צָרִיךְ לוֹמַר. וְהוּא הַדִּין אִם חָתְכָה שֵׂעָר שֶׁל עַצְמָהּ וְחִבְּרָהּ אַחַר כָּךְ בְּרֹאשָׁהּ. עַיִן עֲטֶרֶת זְקֵנִים:

בְּאוּר הֲלָכָה

עַיָּנִים, **[וְלִפְלָא שֶׁלֹּא הֵבִיא** מַה שֶּׁכָּתַב הָרַבָּנוּ יוֹנָה (יז. ד״ה ערוה) בְּזֶה בְּפֵרוּשׁ בְּיוֹתֵר
מִזֶּה, וְרַק דַּוְקָא בְּמִסְתַּכֵּל אִסּוּר, עַיִן שָׁם]. **אוּלָם מִכָּל מָקוֹם לְדִינָא לֹא בְּרִירָא הַךְ**
מִלְּתָא לְהַתִּרָא, דִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה כְּמוֹ שֶׁהִשִּׂיגוּ הַבַּ״ח כְּבָר הִשִּׂיגוּ גַּם כֵּן בְּסֵפֶר
הָאֶשְׁכּוֹל (סי׳ ז) שֶׁכָּתַב שָׁם דְּאֵין דַּעַת רַבּוֹתֵינוּ כֵּן, וְהִסְמִ״ג (עשין יח) כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:
טָפַח בְּאִשָּׁה עֶרְוָה כְּשֶׁהִיא מְגֻלָּה, וְלֹא יִקְרָא עַד שֶׁיְּחַזְּיר פָּנָיו מִמֶּנָּה וַאֲפִלּוּ הִיא
אִשְׁתּוֹ, מִשְּׁמַע מִלְּשׁוֹן זֶה דְּאֶפִלּוּ אֵינוֹ מַבִּיט בָּהּ בְּעֵת הַקְּרִיאָה גַּם כֵּן אָסוּר. **וּמִכָּל**
מָקוֹם בְּאֵי אֶפְשָׁר בְּעִנְיַן אַחֵר, הַמֵּקֵל **וְסוֹמֵךְ עַל דִּבְרֵי הַבַּ״ח וּפְרִי מִגְדִּים לְהַתִּיר**
בְּעֲצִימַת עֵינַיִם, אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ:

ב * שֶׁרְגִילִין לָצֵאת וְכוּ׳. עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יג) בְּשֵׁם אֲלִיָּה רַבָּה דַּאֲפִלּוּ נֶגֶד
אִשָּׁה אַחֶרֶת מֻתָּר, וְכֵן מִשְׁמַע מִפְּתִיחַת כָּל הַפּוֹסְקִים, וּדְלֹא כְּחַתָּם סוֹפֵר
שֶׁהֶחְמִיר בָּזֶה בְּסִימָן ל״ו:

*** מִחוּץ לָצֵאת, וְאוֹתָן נָשִׁים הַבָּאוֹת מֵאֲרָצוֹת שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְגַלּוֹתָן מִחוּץ לָצֵאת לָהֶם**
לְמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לְגַלּוֹתָן, מֻתָּרִין לְגַלּוֹתָן אִם אֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר [מֶגֶן אַבְרָהָם
(סק״ד) בְּשֵׁם הַרַּ״מ אֶלְשָׁקָר (סי׳ לה)]. **וּלְעִנְיַן לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע כְּנֶגְדָּן כָּתַב בְּסֵפֶר**
שַׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס״ב) **[דְּנִרְאֶה שֶׁמֻּתָּר אֲפִלּוּ דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר** [טַעְמוֹ דְּלֵיכָּא הִרְהוּרָא]. **וְאִם**
בָּאוּ מִמָּקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לְגַלּוֹת לְמָקוֹם שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְגַלּוֹת, לֹא יִקְרֵי אֲפִלּוּ אִם דַּעְתּוֹ
לַחֲזֹר [טַעְמוֹ מְשׁוּם הִרְהוּר דַּאֲנָשִׁים], **וְאָסוּר לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע כְּנֶגְדָּן אֲפִלּוּ אִם**
דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר. וְאִם אִישׁ אֶחָד בָּא מִמָּקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לְגַלּוֹת לְמָקוֹם שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְגַלּוֹת,
אָסוּר לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע כְּנֶגְדָּן בְּכָל גְּוָנֵי, וְאִם בָּא מִמָּקוֹם שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְגַלּוֹת
לְמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לְגַלּוֹת, מֻתָּר אִם אֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר. וְעַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן
י״ד מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם. וּלְעִנְיַן עִקַּר אִסּוּר גִּלּוּי שֵׂעָר דְּאִשָּׁה, כָּתַב הַמֶּגֶן אַבְרָהָם (שם)
בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת דְּכֹתָבוֹת (עב: ד״ה ואלא) **דְּדַוְקָא בְּשׁוּק אָסוּר, אֲבָל בְּחָצֵר שֶׁאֵין**
אֲנָשִׁים מְצוּיִים שָׁם מֻתָּרִים לֵילֵךְ בִּגְלוּי הָרֹאשׁ [וְכֵן שִׁנְּרְשָׁם בְּמֶגֶן אַבְרָהָם בְּשֵׁם אֶבֶן
הָעֵזֶר קט״ו אֵינוֹ מוּכָּח שָׁם כְּלָל לְהַמְצִיא]. **אֲבָל בְּזֹהַר** (ח״ג קכה:) פְּרִישָׁה נְשֵׁא **הַחְמֵר**
מֵאוֹ שֶׁלֹּא יֵרָאֶה שׁוּם שֵׂעָר מֵאִשָּׁה, וְכֵן רָאוּי לִנְהֹג. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמֶּגֶן אַבְרָהָם.

בַּשּׁוּק **וְלֹא** בַּבַּיִת וּבְחָצֵר, מְכָל מָקוֹם (י) בִּכְלַל עֶרְוָה הִיא לְכָלֵי עַלְמָא אֲפִלּוּ בַּבַּיִת, וְאָסוּר שָׁם לִקְרוֹת נֶגְדָּהּ (יא) אִם נִתְגַּלָּה קְצָת מַהֵן. וְדַע עוֹד,
דַּאֲפִלּוּ אִם דַּרְכָּהּ אִשָּׁה זוֹ וְחִבְּרוֹתֶיהָ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לֵילֵךְ בִּגְלוּי הָרֹאשׁ בְּשׁוּק כְּדַרְכָּן הַפְּרוּצוֹת, אָסוּר, וּכְמוֹ לְעִנְיַן גִּלּוּי שׁוֹקָהּ דְּאָסוּר בְּכָל גַּוָּנֵי
וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ב׳, כֵּיוָן שֶׁצְּרִיכוֹת לְכַסּוֹת הַשְּׂעָרוֹת מִצַּד הַדִּין, [וְיֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר תּוֹרָה מִדִּכְתִיב (במדבר ה יח) 'וּפָרַע [אֶת] רֹאשׁ הָאִשָּׁה' מִכְּלַל
שֶׁהָיָה מְכֻסֶּה], וְגַם כָּל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַמַּחֲזִיקוֹת בְּדַת מֹשֶׁה נִזְהָרוֹת מִזֶּה מִימוֹת אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עַתָּה, בִּכְלַל עֶרְוָה הִיא וְאָסוּר לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּן,
וְלֹא בָּא לְמַעֵט רַק בְּתוּלוֹת שֶׁמַּתָּרוֹת לֵילֵךְ בְּרֹאשׁ פָּרוּעַ, אוֹ כְּגוֹן שֵׂעָר הַיּוֹצֵא מִחוּץ לָצֵאת פָּרוּעַ, שֶׁזֶּה תָּלוּי בְּמִנְהַג הַמְּקוֹמוֹת, שֶׁאִם מִנְהַג בְּנוֹת
יִשְׂרָאֵל בְּזֶה הַמָּקוֹם לְזֹהַר שֶׁלֹּא לָצֵאת אֲפִלּוּ מְעַט מִן הַמְּעַט חוּץ לִקְשׁוּרֵיהּ, מְמֵילָא בִּכְלַל עֶרְוָה הִיא וְאָסוּר לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּן, וְאִם לָאו מֻתָּר,
דְּכֵיוָן שֶׁרְגִילִין בָּהֶן לֵיכָּא הִרְהוּרָא וּכְדִלְקַמָּיהּ: **(יא) בְּתוּלוֹת.** (יט) אֲרוּסוֹת אֲסוּרוֹת לֵילֵךְ בִּגְלוּי הָרֹאשׁ, וְהוּא הַדִּין בְּתוּלוֹת שֶׁנִּבְעֲלוּ
צְרִיכִין לְכַסּוֹת הָרֹאשׁ. וּמִכָּל מָקוֹם אִם זִנְּתָה וְאֵינָהּ רוֹצָה לָצֵאת בְּצָעִיף עַל רֹאשָׁהּ כְּדֶרֶךְ הַנָּשִׁים (כ) אֵין יְכוֹלִין לְכוֹפָהּ: **(יב) שֶׁדַּרְכָּן** וְכוּ׳. [א]עַיִן
בְּמֶגֶן אַבְרָהָם (סק״ב) **שֶׁכָּתַב** דְּלֹא יֵלְכוּ בִּגְלוּי הָרֹאשׁ רַק אִם שֵׂעָרוֹתֵיהֶן קְלוּעוֹת וְלֹא סְתוּרוֹת, אֲבָל הַמַּחֲצִית הַשֵּׁקֶל וְהַמֶּגֶן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים
סק״ב) **מְקִלִּין בָּזֶה.** כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל ד ס״ח), נָכְרִיּוֹת שֶׁאֵינָן מְזֻהָרוֹת לְכַסּוֹת שַׂעֲרָן צָרִיךְ עִיּוּן אִם דִּינָן בָּזֶה כִּבְתוּלוֹת: **(יג) שֶׁרְגִילִין** וְכוּ׳.
רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וּמֻתָּר לִקְרוֹת בָּזֶה אֲפִלּוּ נֶגֶד אִשָּׁה אַחֶרֶת, דִּכְיוָן דְּרְגִילִין בָּהֶן לֵיכָּא הִרְהוּרָא, אֲבָל לְכַנֵּן לְהִסְתַּכֵּל בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת אֲפִלּוּ בִּשְׂעָרוֹת
שֶׁמְּחוּץ לָצֵאתָן, אָסוּר [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה)]: **(יד) לָצֵאת** וְכוּ׳. **רְצוֹנוֹ לוֹמַר** שֶׁמְּלֻבָּד כּוֹבַע שֶׁעַל רֹאשָׁהּ יֵשׁ לָהּ צָמָּת, וְהוּא בֶּגֶד הַמְצֻמָּצָם הַשֵּׂעָר
שֶׁלֹּא יֵצְאוּ לַחוּץ, וְאוֹתוֹ מְעַט שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם וְיוֹצֵא מֵהַצָּמָּת עַל זֶה מַקֵּל הָרַשְׁבָּ״א [חֲתַם סוֹפֵר (או״ח) סִימָן ל״ו עַיִן שָׁם]. וּבְזֹהַר פָּרָשַׁת
נָשָׂא (ח״ג קכה:) הָחֲמִיר מְאֹד שֶׁלֹּא יִתָּרֶה שׁוּם שֵׂעָר מֵאִשָּׁה, דְּגַרְמָא מְסַפְּנוּתָא לְבֵיתָא, וְגַרְמָא לְבַנָּהּ דְּלֹא יִתְחַשְׁבוּן בְּדָרָא, וְסִטְרָא אָחֳרָא לְשָׁרְיָא
בְּבֵיתָא, וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוֹלְכוֹת בְּשׁוּקָא כָּךְ, עַל כֵּן בְּעַיְנֵי אִתְּתָא דְּאֶפִלּוּ קוֹרוֹת בֵּיתָהּ לֹא יֶחֱמוּן שֵׂעָרָה חֲדָא מֵרֵישָׁאָה, וְאִי עֲבָדִית כֵּן מַה כְּתִיב
(תהלים קכח ג) 'בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים' מַה זַּיִת כּוּ', בְּנָהּ יִסְתַּלְקוּן בַּחֲשׁוּבִין עַל שְׂאָר בְּנֵי עָלְמָא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דִּבְעַלָּהּ מִתְבָּרֵךְ בְּכָל בִּרְכָאן
דִּלְעֵלָּא וּבִרְכָאן דִּלְתַתָּא, בְּעוּתְרָא, בִּבְנִין וּבְנֵי בְנִין. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בְּקִצּוּר. וְכָתַב הַמֶּגֶן אַבְרָהָם (סק״ד) דְּרְאוּי לְנַהֵג כְּהַזֹּהַר. וּבְיוֹמָא (מז.) אִיתָא
בְּמַעֲשֶׂה דְּקָמְחִית, בְּזְכוּת הַצְּנִיעוּת הָיְתָה שֶׁהָיְתָה בָּהּ שֶׁלֹּא רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתָהּ אִמְרֵי חֲלוּקָּהּ, יָצְאוּ מִמֶּנָּה כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים: **(טו) שֵׂעָר נָכְרִית.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) פְּרֵי מְגַדִּים (שם) וְחַיֵּי אָדָם (שם ס״ד): **(יא) פְּרֵי מְגַדִּים** (שם): **(יב) פְּרֵי חָדָשׁ** (סק״ב): **(יג) פְּרֵי מְגַדִּים** (שם ס״ק): **(יד) וְאֵלֶּה רַבָּה** (סק״ב) וּבְאוּר הַגְּרַ״א: **(טו) וְהַגְּרַ״א:** **(טז) פְּרִי מְגַדִּים** (א״א סק״א) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל ד ס״ח): **ב (מו) מָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ב):
(מז) פְּרִי מְגַדִּים (שם סק״ב): **(מח) יַד אֶפְרַיִם:** **(מט) שַׁלְחַן שְׁלֹמֹה** (ס״ב): **(נ) רַבִּי** עֲקִיבָא אִיגֶּר בְּשֵׁם הָרַ״י הַלֵּוִי: **(נא) פְּנִים מְאִירוֹת** סִימָן ל״ה **וּמָגֵן גִּבּוֹרִים** (אלף
המגן סק״ו):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ד) לא הביא דין זה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עה

לְכַסּוֹת (הגהות אלפסי החדשים): **ג** (טז) [ד]יֵשׁ לְזַהֵר מִשְׁמִיעַת קוֹל (ט) (יז) זָמָר אִשָּׁה בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע. הַגָּה: וַאֲפִלּוּ בְּאִשְׁתּוֹ, אֲבָל קוֹל (יח) הָרְגִיל בּוֹ אֵינוֹ עֶרְוָה (בית יוסף (שם) בשם אהל מועד (לרך ה נמיב ה) והגהות מיימוני (שם)): **ד** [ה]אָסוּר לִקְרוֹת (יט) בְּנֶגֶד עֶרְוָה, אֲפִלּוּ (כ) שֶׁל עוֹבֵד גִּלּוּלִים. וְכֵן בְּנֶגֶד (כא) עֲרָוָה קְטַנָּה. (כב) וְיֵשׁ מַתִּירִין נֶגֶד עֲרָוָה קְטַנָּה כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ רָאוּי (י) (כג) לְבִיאָה (רבנו ירוחם (נתיב ו ח"ב) והרא"ש פרק מי שמתו (סי' נב) ומהר"א מפראג), (כד) וְכֵן עִקָּר (עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רס"ה (ס"ח)): **ה** [ו]עֶרְוָה (כה) בַּעֲשָׂשִׁית וְרוֹאֶה אוֹתָהּ דֶּרֶךְ דְּפְנוּתָיְהָ, (כו) אָסוּר לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּהּ, דִּכְתִיב (דכריס כג טו) 'וְלֹא יִרְאֶה בָךְ עֶרְוַת דָּבָר', וְהָא מִתְחַזְיָא: **ו** [ז]הָיְתָה (כז) עֶרְוָה (כח) וְהֶחֱזִיר פָּנָיו (יט) [יא] מְמֻנֶּה (כט) אוֹ שֶׁעֲצַם

בַּאֵר הֵיטֵב

ג (ט) זָמָר אִשָּׁה. אֲפִלּוּ פְּנוּיָה. וּבְאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן כ"א (ס"א) מַשְׁמַע דְּקוֹל זָמָר אֵשֶׁת אִישׁ לְעוֹלָם אָסוּר לִשְׁמֹעַ, אֲבָל קוֹל דִּבּוּרָהּ שָׁרֵי. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּבְכ"ח (סק"ב) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגב"י): **ד** (י) לִבְיאָה. הַיְינוּ בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יָאוּת הַמּוֹהֵל בְּעֶרְוָה בִּשְׁעַת בְּרָכָה. וְקָטָן בְּעַצְמוֹ יוּכַל לִקְרוֹת אֲפִלּוּ הוּא עֶרֶם. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): **ו** (יא) מְמֻנֶּה וְכוּ'. ב"ח (ס"ג) פָּסַק דְּזֹקֶא הַחֲזָרַת פָּנִים מֵהֶנִּי, אֲבָל עֶצְמַיִם לְזַהֵר אַף עַל גַּב דְּמִפְסִיק הָאֲבָנִט, שֶׁלְּבוֹ רוֹאֶה עֶרְוָתוֹ דֶּרֶךְ חֲתוּךְ הַמִּכְנָסַיִם, וְלֹא דְּמֵי לְמִחְבַּק גּוּפוֹ בִּזְרוֹעוֹתָיו דְּכָר שֶׁבְּגִבְהּ (אפשר שצריך

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בָּזֶה, וּבְשו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֶבֶן הָעֵזֶר בְּסוֹפוֹ:

ו (יא) **מְמֻנֶּה.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן א' (ס"י) לְעִנְיַן עֶרֶם לֹא יִשְׁחֹט מִפְּנֵי הַבְּרָכָה, וְהַפּוֹסְקִים כָּתְבוּ שָׁם דְּאֲפִלּוּ הֶפְיכַת פָּנִים לֹא מְהָנֵי לְאַחֵר שֶׁיְּבָרֵךְ וְיִכַּוֵּן לְהוֹצִיאוֹ, כֵּיוָן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְצֵאת בִּבְרָכָתוֹ וְשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, וְאִם כֵּן אָסוּר לְעֶרֶם לְכַוֵּן שֶׁאֵז תִּהְיֶה שְׁמִיעָתוֹ כְּדִבּוּר וְהַדִּבּוּר אָסוּר. וְעַיֵּן שָׁם בְּתֹכֶאוֹת שׁוּר סְעִיף קָטָן ס"ט וְיִתְקָאֵר בְּסִימָן פ"ה אִם יְרָצֶה ה'. וְעַיֵּן שָׁם בְּתֹכֶאוֹת שׁוּר סְעִיף קָטָן ע' שֶׁאֲפִלּוּ הוֹלֵךְ בְּמִכְנָסַיִם תַּחַת כֻּתָּנְתּוֹ יֵשׁ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קְרֵי נְכְרִית לְהַשְׁעָר שְׁנָחְתַּךְ וְאֵינוֹ דָּבוּק לִבְשָׂרָהּ, וּסְבִירָא לֵיהּ א]דְּעַל זֶה לֹא אָמְרוּ חֲזַ"ל שֵׂעָר בָּאִשָּׁה עֶרְוָה, וְגַם מֵתָר לְגַלּוֹתָהּ וְאֵין בָּהּ מִשּׁוּם פְּרִיעַת רֹאשׁ. (כמ) וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְאוֹמְרִים דְּאַף בְּפָאָה נָכְרִית שַׂיָּךְ שֵׂעָר בָּאִשָּׁה עֶרְוָה וְאָסוּר פְּרִיעַת רֹאשׁ. וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ה) דְּבִמְדִינוֹת שֶׁיּוֹצְאִין הַנָּשִׁים בְּפָאָה נָכְרִית מְגֻלֶּה יֵשׁ לָהֶם לִסְמֹךְ עַל הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִשְּׁמַע מִנֵּיהּ שָׁם דַּאֲפִלּוּ שֵׂעָר שֶׁל עַצְמָהּ שֶׁנִּתְּחַךְ וְאַחַר כָּךְ חִבְּרָה לִרְאשָׁהּ גַּם כֵּן יֵשׁ לְהָקֵל, וּבְטָפֵר מָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"ג) הֶחְמִיר בָּזֶה עַיֵּן שָׁם, וְכָתַב עוֹד שָׁם דְּאִם אֵין מִנְהָג הַמָּקוֹם שֶׁיֵּלְכוּ הַנָּשִׁים בְּפָאָה נָכְרִית, בְּרַבְּדֵי הַדִּין עִם הַמַּחְמִירִין בָּזֶה מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן, עַיֵּן שָׁם: **ג** (טז) **יֵשׁ לְזַהֵר וְכוּ'.** וּבְדִיעֲבַד אִם קָרָא, חוֹזֵר וְקוֹרֵא בְּלֹא הַבָּרָכוֹת. עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"ו): **(יז) זָמָר אִשָּׁה.** אֲפִלּוּ פְּנוּיָה. (כנ) אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע שָׁרֵי, (כנ) אַף שֶׁלֹּא יְכַוֵּן לַהֲנוֹת מִזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי הִרְהוּר. וְזָמָר אֵשֶׁת אִישׁ וְכֵן כָּל הָעֲרָיוֹת, לְעוֹלָם אָסוּר לִשְׁמֹעַ, (כד) וְכֵן פְּנוּיָה שֶׁהִיא נִדָּה מִכְּלַל עֲרָיוֹת הִיא, (כה) וּבְתוֹלוֹת דִּידָן כֻּלָּם בְּחֶזְקַת נִדּוֹת הֵן מִשֶּׁיִּגְיְעוּ לָהֶן זְמַן וָסֶת. וְקוֹל זָמָר פְּנוּיָה נָכְרִית הִיא גַּם כֵּן בִּכְלַל עֶרְוָה (כו) וְאָסוּר לִשְׁמֹעַ, בֵּין כֹּהֵן וּבֵין יִשְׂרָאֵל. וּמִכָּל מָקוֹם (כז) אִם הוּא בַּדֶּרֶךְ בֵּין הָעַכּוּ"ם אוֹ בָּעִיר וְהוּא אָנוּס שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִמְחוֹת, כֵּיוָן דְּלֹא מְצִינוּ דְּמִקְרֵי עֶרְוָה מִדְּאוֹרַיְיתָא, מֵתָר לִקְרוֹת וּלְבָרֵךְ, דְּאִם לֹא כֵּן כֵּיוָן שֶׁאָנוּ שְׁרוּיִין בֵּין הָעַכּוּ"ם נִתְבַּטֵּל מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (תהלים קיט קכו) 'עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ', (כח) אַף יִתְאַמֵּץ לִבּוֹ לְכַוֵּן לְהַקְדָּשָׁה שֶׁהוּא עוֹסֵק וְלֹא יִתֵּן לִבּוֹ לְקוֹל הַזָּמָר: **(יח) הָרְגִיל בּוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, כֵּיוָן שֶׁרָגִיל בּוֹ לֹא יָבֹא לִידֵי הִרְהוּר, (כט) וַאֲפִלּוּ מֵאֵשֶׁת אִישׁ, וַאֲפִלּוּ הָכִי (ל) אָסוּר לְכַוֵּן לַהֲנוֹת מִדְּבוּרָהּ, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ בִּבְנֶגְדָּהּ אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל לַהֲנוֹת: **ד** (יט) **כְּנֶגֶד עֶרְוָה.** דִּכְתִיב (דברים כג טו) 'כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ וְהָיָה מַחֲנֶךָ קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר' וְגוֹ', (לא) מִכָּאן לָמְדוּ חֲכָמִים שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשֵּׁם אֱלֹקֵינוּ מִתְהַלֵּךְ עִמָּנוּ, דְּהַיְינוּ כְּשֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה (לב) אוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה, צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִרְאֶה ה' בְּנוּ עֶרְוַת דָּבָר, דְּהַיְינוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר עֶרְוָה כְּנֶגֶד פָּנָיו שֶׁל אָדָם הַקּוֹרֵא אוֹ הַמִּתְפַּלֵּל כְּמִלְּא עֵינָיו, כִּדְמוֹכָח בְּסִימָן ע"ט סָעִיף (ב') [א'], וְכֵן שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֵז עֶרֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְרָאֶה עֶרְוָה שֶׁלּוֹ כְּלוּל גַּם כֵּן בְּמַקְרָא הַזֶּה: **(כ) שֶׁל עַכּוּ"ם.** אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם 'כִּשַּׁר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם' (יחזקאל כג כ), אֵימָא כִּבְהֵמָה בְּעֶלְמָא דְּמֵי, קָא מַשְׁמַע לָן: **(כא) עֶרְוַת קָטָן.** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה אסור לקרות) דְּלֹא חָשַׁשׁ לְדַעַת הַמַּחְמִירִין רַק לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אִם קָרָא, אֵין חוֹזֵר וְקוֹרֵא: **(כב) וְיֵשׁ מַתִּירִין.** הַיְינוּ בְּקָטָן עַד בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים, וְנֶגֶד עֶרְוַת אִישׁ הוּא מֵתָר רַק עַד שֶׁיִּגְיַע לְחִנּוּךְ. וְעַיֵּן בְּמֶגֶן אַבְרָהָם (סק"ז), וְעַיֵּן סִימָן שמ"ג (ס"א): **(כג) לִבְיאָה.** הַיְינוּ בְּקָטָן עַד בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וּבְקִטָּנָה עַד בַּת שֵׁשׁ שָׁנִים: **(כד) וְכֵן עִקָּר.** כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יֵאָחז הַמּוֹהֵל הָעֶרְוָה בְּיָדוֹ בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ו) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל מִקִּלִּין, וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ח) כָּתַב דְּעַכְשָׁו שָׁאנֵי בְּקִיאִין כָּל כָּךְ, יֵשׁ לְחוּשׁ לְסָכָנָה וְיֵשׁ לְתִפֹּס בְּיָדוֹ, וְגַם הַגְּרַ"א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רס"ה (ס"ק לח) פָּסַק [ב]דְּאִסּוּר לַעֲשׂוֹת כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם: **ה** (כה) **בַּעֲשָׂשִׁית.** הִיא שֵׁל זְכוּכִית אוֹ בֶּגֶד דַּק הַמַּנְהִיר עַד שְׁנִרְאֵית הָעֶרְוָה, אוֹ טֶפַח מִבְּשַׂר הָאִשָּׁה בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּהּ לִהְיוֹת מְכֻסֶּה שֶׁגַּם זֶה הוּא נִקְרָא עֶרְוָה וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א'. וַעֲצָמַיִם עֲיָנִים שְׁרֵי בְּכָל זֶה לְבַדֵּי עַלְמָא, כֵּיוָן שֶׁהָעֶרְוָה עַל כָּל פָּנִים מְכֻסָּה [חַיֵּי אָדָם (שם ס"ג) וּכְן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משו"ז סק"ב) לְעִנְיַן עֲשָׂשִׁית]: **(כו) אָסוּר לִקְרוֹת.** וַאֲפִלּוּ הִיא (לג) בְּבַיִת אַחֵר וְרוֹאֶה אוֹתָהּ דֶּרֶךְ עֲשָׂשִׁית שֶׁבְּהַחַלּוֹן, לְפִי שֶׁבְּרִאְיָה תְּלוּיָה הַפָּתוּחַ, (לד) וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד צָרִיךְ לַחֲזוֹר וְלִקְרוֹת: **ו** (כז) **עֶרְוָה כְּנֶגְדּוֹ.** עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דִּבְהוּא עַצְמוֹ עֶרֶם אֲפָשָׁר דְּגַם לְדַעַת הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ לֹא מְהָנֵי כָּל אֵלּוּ הָעֲצוּת: **(כח) וְהֶחֱזִיר פָּנָיו.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (לה) אֲפִלּוּ הַחֲזָרַת פָּנִים לְבַד בְּלֹא גּוּפוֹ, דְּלֹא גָּרַע מֵעֲצִימַת עֵינַיִם דְּשָׁרֵי לְדִידֵיהּ. וְעַיֵּן בְּסָמוּךְ: **(כט) אוֹ שֶׁעֲצַם וְכוּ'.** (לו) וְהָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּכָל אֵלּוּ הָעֲצוּת לְבַד מֵהַחֲזָרַת פָּנִים לֹא מְהָנֵי, דְּלֹא כְּתִיב 'וְלֹא תִרְאֶה' אֶלָּא 'וְלֹא יִרְאֶה', רְצוֹנוֹ לוֹמַר לֹא יִרְאֶה הֵרוֹאֶה. וַאֲפִלּוּ הַחֲזָרַת פָּנִים שֶׁהַתַּר הוּא (לז) רַק דְּזֹקֶא אִם הֶחֱזִיר כָּל גּוּפוֹ וְעוֹמֵד בְּצַד אַחֵר דְּנַעֲשֵׂית הָעֶרְוָה מִצִּדּוֹ, אֲבָל אִם הֶחֱזִיר פָּנָיו לְבַד, לֹא מְהָנֵי. וְאִם כֵּן

בֵּאוּר הַלָּכָה

וְדַע, דְּעִנְיַן זֶה לֹא שִׁיךְ כְּלָל לְהַדִּין דְּשַׂעַר בְּאִשָּׁה עֶרְוָה הָאָמוּר בְּסָעִיף זֶה, וַאֲפִלּוּ בְּבֵיתָהּ וּבְחַדְרָהּ אָסוּר לְכַלַּי עִלְמָא לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּהּ, הוֹאִיל וְדַרְכָּן לְכַסּוֹת בְּשׂוּק אֵית בָּהּ מִשּׁוּם הַרְהוּרָא וְהָוֵי עֶרְוָה, כֵּן פָּשׁוּט לְהַמְעַיְן, וְכֵן כָּתַב הַיְיד אֶפְרַיִם. **אוּלָם אֲפִלּוּ עִקַּר הַדִּין לְעִנְיַן גִּלּוּי שַׂעַר שֶׁהֲבִיא בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת לֹא בְּרִירָא,** דְּהִנֵּה הַסְּמַ"ג (עשין מח) כָּתַב בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (כתובות פ"ז ה"י) לְאִסּוּר, וְכֵן דַּעַת הַטּוּר שָׁם, וְהַבַּ"ח (ס"ג) כָּתַב שָׁם שֶׁכֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם וּמְפֹרָשׁ גַּם הַשַּׁ"ס שֶׁלָּנוּ כֵּן שֶׁבְּגִלּוּי מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּחַדְרָהּ אָסוּר, **וּבְעַל הַבַּיִת שְׁמוּאֵל** (אהע"ז) בְּסִימָן קט"ו (סק"ט) **כָּתַב דִּלְפִי מִנְהָגֵנוּ הָרַי דַּת יְהוּדִית בְּגִלּוּי מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּחַדְרָהּ וְחַדְרָהּ, וַאֲפִלּוּ אִי תֵּימָא שְׁלֹא תֵּצֵא עֲבוּר זֶה בְּלִי כְּתֻבָּה עַל כָּל פָּנִים אִסּוּרָא אִיכָּא, וְכֵן כָּתַב בִּתְשׁוּבַת חֵתָם סוֹפֵר** סִימָן ל"ו דְּכֵיוָן דִּכְבָר קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן אֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּמֻנִּים שְׁנָפוֹצִים יִשְׂרָאֵל לֵאֵסֹר בָּזֶה, אִם כֵּן הָוֵי דִּין גְּמוּר שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶן כְּהַךְ דַּיְעָה הָאוֹסֶרֶת, **וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמֶּגֶן אַבְרָהָם** סִימָן תקנ"א סָעִיף קָטָן ד', וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בָּזֶה וְכָתַב לְבַסּוֹף **דִּכְאַרְצוֹתֵינוּ שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג עַל פִּי הַהֶתֵּר, אִסּוּר גָּמוּר הוּא** וְיֵשׁ לְחוּשׁ לְרִבְיצַת הָאֵלָה הָאָמוּר בְּזֹהַר [וּמוּבָא בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יד)], וּמִי שֶׁחָפֵץ בְּבִרְכָה יִרְחִיק מִמֶּנּוּ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וְכָל זֶה לְעִנְיַן חֲצֵרָהּ וְחַדְרָהּ, אֲבָל בְּלֵילֵךְ בְּשׁוּק וְחָצֵר שֶׁל רַבִּים, לְכַלַּי עֶלְמָא אַף אִם תֵּלֵךְ בְּמִטְפַּחַת לְבַד לְכַסּוֹת שְׂעָרָהּ מִקְּרֵי עוֹבֶרֶת עַל דַּת יְהוּדִית עַד שֶׁתֵּלֵךְ בְּרִדִיד מִלְּמַעְלָה מִכָּל הַנָּשִׁים,** כֵּן מְבֹאָר שָׁם בְּסִימָן קט"ו (ס"ד). **וְדַע עוֹד, דְּהַנָּשִׁים שֶׁהֲרְגִלוּ לֵילֵךְ בְּשַׂעֲרוֹת רֹאשָׁן, מַה מְּאֹד צְרִיכָה הָאִשָּׁה הָעוֹמֶדֶת עַל הַטְּבִילָה לְהַשְׁגִּיחַ הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִצְאוּ מִשַּׂעֲרוֹתֶיהָ לְחוּץ וַאֲפִלּוּ מִשַּׂעֲרָה אַחַת,** דְּאִי לָאו הָכֵי תִּשָּׁאֵר נִדָּה גְּמוּרָה וְחַיָּב עָלֶיהָ כָּרֵת, **וְאִם הִיא טוֹבֶלֶת בְּלֵיל שַׁבָּת קֹדֶשׁ שְׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְטַלְטֵל אֶת הַנֵּר וּלְהַשְׁגִּיחַ הֵיטֵב בָּזֶה, תִּבְרַח עַל רֹאשָׁהּ בְּדָבָר דַּק** (שקורין טוב) **שֶׁהוּא מָלֵא חֲלָלִים כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ הַמַּיִם בָּהֶם וְלֹא יִהְיֶה חֲצִיצָה,** וְאַף שֶׁהוּא דָּבָר פָּשׁוּט מְאֹד לְכָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ דִּת וְדִין [עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ"ח סָעִיף מ'], מִכָּל מָקוֹם מִפְּנֵי חֹמֶר הָעִנְיָן שֶׁהוּא נוֹגֵעַ לְאִסּוּר כָּרֵת לֹא מָנַעְתִּי אֶת עַצְמִי מֵלְהוֹדִיעַ זֶה פֹּה:

ד מְרְדְּכַי (שם) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ הָאִי וְאִשְׁתּוֹ פּוֹסְקִים. ה שם בַּגְּמָרָא כ"ה (ע"ב). ו שם. ז רַמְבַּ"ם (פ"ג ה"י"ז).

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן כתב בשו"ע הרב (שם): ופאה נכרית אפילו דרכה לכסותה מותר לקרות כנגדה וגם מותר לגלותה ואין בה משום יוצאה וראשה פרועה. **ב]** בשו"ע הרב (ס"ז) כתב שהעיקר כהמתירין לקרוא כנגד ערות קטן עד שיהיה בן ט' שנים ויום אחד, ולכן אי"צ לכסות ערות הקטן בשעת ברכת המילה, ויש מי שאומר שמכל מקום לא יאחוז המוהל הערוה בידו בשעת ברכה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוֹז וְהֶדֶר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah